

- Brillen op beoordelen -

"Ik zie, ik zie wat jij niet ziet..."

Ken je de afbeelding hier rechts? Zie je een oude dame of een jonge vrouw?

De verschillende mogelijkheden die je kunt zien in deze afbeelding, die zijn er ook als het gaat om de beoordeling van werkplekleren. Met dat verschil, in die afbeelding zijn er twee mogelijkheden, maar als het gaat om het beoordelen van het werkplekleren, dan zijn de mogelijkheden voor verschillende beelden ontelbaar.

Een tijd lang is gedacht dat we dat probleem van die ontelbare mogelijkheden konden oplossen door een heel strak beoordelingsformulier of rubrics te maken. We kwamen er alleen achter dat:

- Hoe helder het ook beschreven stond, dat zelfs dan mensen er toch nog verschillende beelden bij hadden.
- Een negatief effect van die beoordelingsformulieren is dat de criteria niet meer richtinggevend waren, zodat je moeilijker erkenning kunt geven aan net iets afwijkende opties. Alles wordt letterlijk genomen en een doel op zich.
- Als criteria een doel op zich worden, dan bestaat het risico dat "de bedoeling van de stage" uit het oog wordt verloren, maar de aandacht gaat naar losse elementen.

Conclusie?

Kwaliteitsborging van beoordelen is niet aan de voorkant dicht te timmeren door een formulier en een procedure. Beide kunnen helpen maar dienen altijd aangevuld te worden door een gesprek tussen collega's (school en instituut) én de student over welke beelden je bij de criteria hebt. Dit pleit voor het toepassen van de 5 bouwstenen voor toetsing (Sluijsmans & Van der Klink, 2017), te weten:

<i>De professie:</i>	We hebben een gedeeld beeld van de beroepsbekwaamheid (verwachting van startbekwaam docent).
<i>Het programma:</i>	We hebben een gedeeld beeld over de manier waarop een beslissing over de bekwaamheid tot stand komt.
<i>Beoordelaars:</i>	We hebben afgestemd wie de beslissingen neemt en op welke gronden zij dat doen en kunnen doen (competenties).
<i>Student:</i>	We expliciteren continu de verwachtingen die er over de student zijn en hoe er wordt gezorgd dat hij/zij hieraan kan voldoen in dialoog met de student.
<i>Cultuur:</i>	De wijze waarop alle betrokkenen van school en opleiding samen zorgen voor de kwaliteit van het beoordelen middels reflectie en continue verbetering.

Bron: Hill (1915) in *Puck Magazine* 'Mijn vrouw en mijn schoonmoeder'.

- Voorwaarden kwaliteit van beoordelen -

- Reflectievragen met toenemende complexiteit op basis van Sluijsmans & Van der Klink (2027)

Reflectievragen Professie

- 1) Hoe verschillen beelden van (beoordelaars van) de school en de opleiding en waar komen ze overeen?
- 2) Wat zijn de gevolgen als de beelden niet overeenkomen?
- 3) Wat is nodig om een gemeenschappelijke visie te ontwikkelen op beroepsbekwaamheid die kan dienen voor een gezamenlijke wijze van beoordelen?

Reflectievragen Programma

Waar/hoe worden zware beslissingen genomen en is daar voldoende bewijslast voor?
Komt de beslissing tot stand op basis van een doordachte mix van voldoende opdrachten en prestaties?
Is er een samenhangend beoordelingsprogramma waarin ook steeds wordt voorzien in feedback, feedup en feedforward?

Reflectievragen Beoordelaars

Wie moet op welke momenten verantwoordelijk zijn voor de beoordeling en kunnen die een goed onderbouwde beslissing nemen die recht doet aan de bekwaamheden van de student?
Welke kennis, vaardigheden en houding heeft een beoordelaar nodig om zorgvuldig bekwaamheden van leraren te beoordelen?
Hoe kunnen beoordelaars bijdragen aan het leren in school en op de opleiding?

Reflectievragen Student

Wat wordt verwacht van een student in het proces van beoordelen en is er onderscheid tussen verschillende fasen en opleidingen?
Hoe wordt een student voorbereid op een actieve rol in de beoordeling?
Hoe kan de student een gelijkwaardige partner worden in de beoordeling van zijn eigen leren?

Reflectievragen Cultuur

Wie is nu verantwoordelijk voor de kwaliteit van de beoordeling?
Hoe kunnen alle beoordelaars samen met een student komen tot een goed onderbouwde beslissing?
Hoe ontwikkel je samen een voortdurende professionele afstemming tussen al die beoordelaars van al die verschillende opleidingen en partijen?